

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

МАТЕРІАЛИ

XII Інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених

ОСВІТА ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ

ОДЕСА-2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

**кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної
діяльності**

МАТЕРІАЛИ

XII Інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених

ОСВІТА ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ

(Одеса, 18-19 квітня 2024 року)

Одеса -2024

УДК: 37+316.61

Освіта та соціалізація особистості. *XII Інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених* (Одеса, 18-19 квітня 2024 р.) 111 с.

Рецензенти:

Пальчинська Мар'яна Вікторівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри соціально-гуманітарних наук Державного університету інтелектуальних технологій та зв'язку.

Орленко Ірина Миколаївна - доктор філософії, завідувачка Одеського обласного ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти КЗВО «Одеська академія безперервної освіти» Одеської обласної ради.

Збірник матеріалів Інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Освіта та соціалізація особистості» вміщує матеріали, які досліджують освіту ХХІ століття, інновації та перспективи розвитку; стан та проблеми реформування системи української освіти; філософію освіти перед викликами сучасності; молодь в освітньому просторі: механізми соціалізації та самореалізації; соціальну адаптацію особистості в умовах суспільних трансформацій; ціннісні орієнтири та культурні практики особистості в українському суспільстві та розглядаються девіації та суспільні рухи у соціальному просторі сучасної України. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, здобувачів освіти.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», протокол № 17 від 27 червня 2024 р.

2. Брайн Д., Джонс Ф. Стресс. Теории, исследования, мифы. / Брайн Д., Джонс Ф. – СПб.: – Прайм-Еврознак. -2003. – 352 с.

3. Наугольник Л.Б. Психология стрессу. Курс лекцій / Л.Б. Наугольник. – Львів: ЛігаПрес, 2013. – 130 с.

Козленко Павло Юхимович – кандидат філософських наук, голова правління Громадської організації «Центр дослідження Голокосту»

ГЕНОЦИД: МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Історія виникнення терміні «геноцид»

Термін запропонований польським юристом Рафаелем Лемкіним. Детальний науковий аналіз починається з книги Р. Лемкіна «Правління Вісі в окупованій Європі» 1944 року. Він надає таке визначення геноциду у книзі: «скоординований план різних дій, спрямованих на знищення основних засад життя національних груп, з метою знищення самих груп. Метою такого плану є дезінтеграція політичних і соціальних інститутів культури, мови, національних почуттів, релігії та економічного існування національних груп, а також знищення особистої безпеки, свободи, здоров'я, гідності і навіть життя осіб, які належать до таких груп. Геноцид спрямований проти людей не як індивідів, а як членів національної групи» [1].

Специфіка розуміння геноциду

Зазначимо, що визначень терміну багато. Надамо основні варіанти розуміння :

- будь-який соціальний процес, під час котрого члени однієї національної, етнічної, расової чи релігійної групи стають жертвами систематичного та навмисного винищення;
- злочин проти людства, що представляє собою навмисне знищення людей на підставі приналежності до раси, національності, етнічної приналежності або релігії;
- послідовність насильницьких дій, які ставлять за мету знищити або заподіяти крайню і тяжку шкоду членам певної спільності за ознакою національності, раси, етнічної приналежності або релігії;
- зловмисне заподіяння шкоди, кульмінацією якої є повне фізичне, психологічне та культурне знищення цілої групи людей на основі їх національності, раси, етнічної приналежності чи релігії;
- масове заподіяння тяжкої шкоди, спрямоване на членів групи, що відрізняються за національністю, расою, етнічною приналежністю або релігії, з явним наміром знищити цю групу повністю або частково.

Види геноциду

У сьогодення геноцид одна з найбільш часто досліджуваних проблем. Пояснюється це розумінням, що геноцид є: тяжким порушенням морально-

етичних норм; дією, яка принижує людину до рівня біологічної істоти; злочином, що руйнує людство, знищує людське в людині.

Дослідники виділяють кілька типів цієї жахливої дії, кожен з яких розгортається в різних контекстах і має свої особливості. Наведемо класифікацію, яка здається нам логічною та диференційованою:

- етнічний геноцид, сумно відомий у словосполученні «етнічні чистки», проявляється як жорстоке знищення конкретної етнічної групи;
- релігійний геноцид являє собою викорінення або примусову асиміляцію певної релігійної групи;
- расовий геноцид означає знищення цільової расової групи;
- культурний геноцид передбачає насильницьке знищення культури групи, включаючи мову, мистецтво, звичаї та традиції.
- геноцид політичних супротивників має на увазі винищення або гноблення осіб, які дотримуються інших політичних поглядів чи виступають в якості противників правлячого режиму;
- геноцид економічних груп передбачає знищення або пригнічення певної економічної групи за такими ознаками, як соціальний клас або професійна приналежність.

Зазначимо, що незалежно від виду, геноцид завжди становить серйозну загрозу для групи людей і залишає довгострокові наслідки для тих, хто вижив, і для суспільства в цілому.

Відповідальність за геноцид

Геноцид у міжнародному праві розглядається як один з найважчих злочинів проти людяності. Згідно з прийнятою ООН Конвенцією щодо запобігання і покарання злочинів геноциду у статті II підлягають покаранню наступні дії:

- (a) вбивство членів цієї групи;
- (b) нанесення тяжких тілесних або психічних ушкоджень членам такої групи;
- (c) навмисне створення членам групи життєвих умов, які розраховані на повне або часткове знищення групи;
- (d) дії, розраховані на унеможливлення народження дітей в середовищі групи;
- (e) насильницька передача дітей цієї групи іншій групі» [2].

Крім того, в Конвенції окремо зафіксовано, що будь-які злочини проти людяності залишають за собою незгладимий слід, не схильний до впливу часу, і робота з їх наслідками не менш важлива, ніж покарання винуватців. Відповідальність за них покладається не тільки на окремих осіб, а й на саму державу, включаючи її посадових осіб, які або сприяють, або схвалюють, або активно беруть участь в актах насильства.

Виходячи з такого розуміння проблеми, розвинені держави і різні міжнародні організації прагнуть працювати над тим, щоб масові вбивства на нашій планеті виникали якомога рідше, а відповідальні за них люди несли заслужене покарання.

Проблеми визначення

Визначення акту геноциду – одна з юридичних проблем сучасності. Дане явище настільки складно і заплутано, що спроби однозначно його описати завжди натикаються на ряд проблем.

Неоднозначність криється вже в найзагальнішому визначенні даного явища. Одні дослідники питання визначають його через прямий зв'язок з масовими вбивствами, в той час як інші бачать геноцид в будь-якому посяганні на саме існування окремої групи.

Суб'єктивність впливає на дискусію, оскільки визначення того, що кваліфікується як «масове та цілеспрямоване», відбувається крізь розуміння особистих поглядів. Різні сприйняття переплітаються, коли один дослідник класифікує акт насильства як геноцид, а інший вважає його просто локальним кримінальним діянням.

Політизація кидає свою тінь на обговорення визначень, оскільки в політичних розбіжностях кожна зі сторін може намагатися підібрати таке визначення, щоб очорнити ворогів і обілити себе.

Великі проблеми пов'язані з відстеженням цілеспрямованості, оскільки визнання акту насильства геноцидом залежить від розслідування намірів знищити конкретну групу.

Історичні та культурні аспекти переплітаються, малюючи постійно мінливу картину, де визначення насильства відображає особливості менталітету кожного суспільства. Дії, які в одному суспільстві однозначно розцінюються як геноцид, в просторі іншого суспільства можуть вважатися культурними відхиленнями.

Виникає проблема універсальності класифікації, оскільки визнання дій геноцидом тягне за собою далекосяжні наслідки, в тому числі кримінальні та політичні. Прагнучи до універсальності формулювань, дослідники часто стикаються із занадто великим числом суперечливих вимог, які доводиться враховувати.

Морально-етична площина геноциду

Геноцид руйнує людство зовнішнє та внутрішнє. Дії, які мають на увазі під геноцидом, відбуваються свідомо, розуміють учасники акту і наслідки. Навмисність – ключова ознака подібних злочинів.

Коріння і причини геноциду є ключовим фактором при визначенні морально-етичної відповідальності держави або народу за геноцид. Визначити мотив не просто і у випадку зі звичайним вбивством, а коли справа стосується масового, а тим більше злочини проти людства – практично неможливо. Реально зрозуміти, що рухає лідерами – організаторами акту геноциду, але чому сотні людей одночасно починають відчувати тваринну ненависть до себе подібних – питання, яке залишається відкритим. Тільки без нього ми не зрозуміємо як запобігти геноциду.

Вплив освітнього середовища на прояви геноциду

Саме освіта може відповісти на питання: як запобігти геноциду. У процесі соціалізації людина перетворюється в особистість. Вона в освітньому середовищі отримує уроки моралі, засвоює цінності суспільства та загальнолюдські цінності. Саме в освітньому середовищі відбувається

формування системи ціннісних орієнтацій. Тому цивілізованому людству необхідно розвивати особистість як морально-етичну істоту, використовуючи освітнє середовище як одного з головних агентів первинної соціалізації.

Список використаних джерел

1. Lemkin R. Axis Rule in Occupied Europe: Laws of Occupation, Analysis of Government, Proposals for Redress. New York: Columbia University Press, 1944. 736p.
2. Prevent Genocide International. Konventsiaa pro zapobihannia zlochynu henotsydu i pokarannia za noho. URL:<http://www.preventgenocide.org> >. (data zvernennia: 10.04.2024).

Krokhmal Oleksandr, graduate student of the Department of Philosophy, Sociology and Management of socio-cultural activity South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky

NATIONAL MENTALITY: ONTOLOGICAL APPROACH

In modern philosophical discourse, the definition of national mentality is most often given as the unity of the way of thinking, cultural features of the nation, determined by the economic and political conditions of life in the historical context. It is noted that the national mentality reflects a certain way of world perception, worldview, worldview and behavior of the nation.

The issue related to the analysis of the main structural elements, layers of the national mentality is still debatable. The richest phenomenology of the manifestation of national mentality reveals its complex structure in cognitive, symbolic, value, emotional, behavioral and other aspects.

In general, the national mentality is considered as a system created by at least four key components - archetypal, emotional, cognitive and behavioral. A more important feature of mentality is unconsciousness or incomplete awareness, which are characteristic archetypal features of the people.

The emotional component of mentality includes various emotional reactions, states, and experiences. This component gives the mentality a certain energy content, stimulates cognitive and behavioral activity.

The cognitive/cognitive component of mentality includes a system of knowledge, ideas about objects and life events that are the result of individual life experience, which enables a person to act in a certain way in various situations.

The behavioral component of mentality is manifested in activity, social behavior, actions of the whole nation and an individual. The behavioral component of mentality is connected with emotional and cognitive components and is determined by values, value orientations [1].

A special role in the structure of the national mentality is played by the ethnic subconscious, what K. Jung calls archetypes [2]. Archetypes in the structure of the

З М І С Т

<i>Борінштейн Євген Русланович</i>	5
ФІЛОСОФІЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ	
<i>Атаманюк Зоя Миколаївна</i>	7
ОСНОВИ ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ У ПОГЛЯДАХ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ	
<i>Андрєєва Ольга Станіславівна, Виноградова Наталія Михайлівна</i>	9
ВІДОБРАЖЕННЯ ДОЛІ ПРОСТОГО НАРОДУ В ХУДОЖНІХ ПОЛОТНАХ Т. Г. ШЕВЧЕНКА	
<i>Барков Степан, Поплавська Тетяна Миколаївна</i>	18
ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЯК ПРОБЛЕМИ СУСПІЛЬНОЇ МОРАЛІ	
<i>Варшавська Ю. С., Петінова Оксана Борисівна</i>	21
СПІВВІДНОШЕННЯ ДУШІ І ТІЛА У ПЛАТОНА (НА ОСНОВІ «ФЕДОНА»)	
<i>Виноградова Наталія Михайлівна, Щербина Єлизавета Володимирівна</i>	28
ВТІЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ І ФІЛОСОФСЬКИХ ІДЕЙ ЕПОХИ ВІДРОДЖЕННЯ В ТВОРЧОСТІ ФРАНЦУЗЬКОГО ГУМАНІСТА ФРАНСУА РАБЛЕ (НА ТВОРІ «ГАРГАНТЮА І ПАНТАГРЮЕЛЬ»)	
<i>Врайт Галина Яківна, Гавриш Ніколь</i>	34
ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ В ОСВІТІ	
<i>Гращенко Ніна Геннадіївна, Виноградова Наталія Михайлівна,</i>	37
СКАНДИНАВСЬКА МІФОЛОГІЯ У ЖИВОПИСІ	
<i>Даниленко Анастасія Володимирівна, Врайт Галина Яківна</i>	50
ВПЛИВ КУЛЬТУРНИХ ВІДМІННОСТЕЙ НА ПРОЦЕС НАВЧАННЯ ТА СОЦІАЛІЗАЦІЮ	
<i>Данильчук Крістіна Віталіївна, Виноградова Наталія Михайлівна</i>	54
НАРОДНЕ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ, ЯК МОГУТНІЙ СТИМУЛ СВОБОДНОГО ДЕМОКРАТИЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ	
<i>Dobrolyubska Yuliya Andriivna</i>	57
THE PHENOMENON OF MARGINALITY IN THE CONTEXT OF CONTEMPORARY SOCIAL SPACE	
<i>Йорж Руслан Анатолійович</i>	60
ЕВОЛЮЦІЯ ВЧЕННЯ ПРО ЦІННОСТІ	
<i>Кадієвська Ірина Аркадіївна</i>	62
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МОЛОДІ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	
<i>Козленко Павло Юхимович</i>	64